

LÆSEPÆDAGOGEN

NUMMER 6 >> 69. ÅRGANG >> NOVEMBER 2021

- >> **Certificerede skoler og andre skoler**
- >> **Kender du og dine elever de engelske stavelsestyper?**
- >> **Hukommelsesteknikker på skoleskemaet**
- >> **Literacyvanskeligheder – et nyt begreb**
- >> **Et didaktisk blik på tale-til-tekst som redskab til kvalificeret skriftlighed for elever i skriftsprogsvanskeligheder**

>> AF DORTE GØRTZ

Engelsklærer, FVU-Læsning og Ordblindelærer, har undervist voksne med ordblindhed i engelsk siden 2008 på HF & VUC Roskilde. Medforfatter på engelskmaterialet *Words* og udbyder af lærerkurser via english4all.dk

Dorte Gørtz
Mobil: 2287 8081.
E-mail: dorte@english4all.dk

KENDER DU OG DINE ELEVER DE ENGELSKE STAVELSESTYPER?

Artiklen giver et overblik over de seks stavelsestyper i engelsk. Denne viden kan støtte lærere i at tilrettelægge en undervisning, som gør eleverne i stand til at læse ord præcist og flydende. Samtidig kan det være et skridt på vejen til at løse eventuelle læse-, stave- og udtaleudfordringer.

Artiklen tager afsæt i et udsagn, som vi ofte møder, når vi afholder lærerkurser om bogstav-lyd-metoden i engelsk, og når vi underviser vores kursister på HF & VUC Roskilde i engelsk: »*Hvorfor er der ikke nogen, der har fortalt mig det her før?*« Udsagnet er samtidig titlen på en artikel, vi stærkt vil anbefale (se Nyrop, 2013).

Det danske sprog tales og forstås af meget få mennesker på verdensplan, derfor er der store krav til at mestre engelsk, både mundtligt og skriftligt. Desuden er engelsk unikt, fordi det er det eneste sprog, der kan anvendes næsten hvor som helst i verden af mennesker, som ikke er indfødte engelsktalende (Cook, 2008). I Danmark tages engelsksproglige kompetencer derfor mere eller mindre for givet både i privatlivet, på arbejdsmarkedet og i uddannelse.

Stadig ingen tradition for undervisning i bogstav- og lydforbindelser i engelskundervisningen

International læseforskning viser samstemmende, at effektiv læse-stave-undervisning indebærer direkte undervisning i koblingen mellem sproglyde og bogstaver, og at lydmetoden er den mest effektive (Moats, 2020). Catherine Snow og C. Juels citat fra 2005 er fortsat aktuelt: »*Explicit teaching of alphabetic decoding skills is helpful for all children, harmful for none, and crucial for some.*«

Der er en veldokumenteret sammenhæng mellem elevens fremgang i læsning og deres læreres viden om skriftsprogets indretning, og om hvordan læsefærdig-

heder tilegnes (Holders, Petersen, Borstrøm & Elbro, 1996; Moats, 2010). Derfor er indsigt i forholdet mellem tale- og skriftsprog, samt hvordan sproglyde og bogstaver er koblet til hinanden, en vigtig del af lærens læsefaglige viden (Olsen, 2018).

Når man kigger på de materialer, der benyttes i begynderundervisningen i engelsk, er det tydeligt, at der endnu ikke er tradition for at anvende bogstav-lyd-metoden i engelskundervisningen i Danmark. Forklaringen findes naturligvis i Fælles Mål, hvor der under de vejledende mål for kompetenceområdet *Skriftlig kommunikation* i engelsk efter 4. klassetrin står, at eleverne i *Læsning* »kan afkode hyppige engelske ord med billedstøtte«, og at de »har viden om ordbilleder, der ligger tæt op ad dansk.« De velkendte metoder fra danskundervisningen som bogstav-lyd-metoden eller anvendelse af lydrette ord nævnes ingen steder. I stedet kan man i Fælles Mål læse om formålet med engelskundervisningen i Danmark:

»Eleverne skal i faget engelsk udvikle sproglige, tekstmæssige og interkulturelle kompetencer, således at de kan anvende engelsk nationalt og globalt i deres

>> **Man kan undre sig over, at læseplanen for faget pointerer gættestrategier som centrale for, hvordan eleverne skal lære at læse og skrive engelsk.**

>> AF SARAH M. SØNDERUP

Ordblindeunderviser på HF & VUC Roskilde siden 2016, cand.mag. i audiologopædi og tidligere sprogunderviser på Berlitz Sprogskole. Er født og opvokset i USA og har indspillet videoer og indtalt lyd til engelskmaterialet *Words*. Oplægsholder på lærerkurser på english4all.dk

Sarah M. Sønderup
Mobil: 2136 3177.
E-mail: rsm@vucroskilde.dk

>> Når vi møder eleverne til ordblindeengelsk, hører vi desværre stadigvæk også de helt unge elever fortælle, at de er blevet taget ud af engelskundervisningen i grundskolen.

aktuelle og fremtidige liv« (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019).

Fælles Mål og den nyligt reviderede læseplan for faget engelsk er ikke tidssvarende i forhold til viden om, hvordan vi støtter elevers udvikling af afkodning bedst muligt. Man kan undre sig over, at læseplanen for faget pointerer gættestrategier som centrale for, hvordan eleverne skal lære at læse og skrive engelsk og helt undlader at betone direkte undervisning i sammenhængen mellem bogstav og lyd (se Børne- og Undervisningsministeriet, 2019, s. 35). Vi mener derfor, at man bør udbygge Fælles Mål for engelsk. Det er vigtigt, at eleverne udvikler sproglige, tekstmæssige og interkulturelle kompetencer, men efter vores vurdering bør de, sideløbende og efter behov, tilbydes en grundlæggende undervisning i engelsk læsning og skrivning. Nogle elever klarer sig uden denne direkte undervisning, men andre gør ikke, og denne gruppe får derfor ikke den undervisning i engelsk, de har behov for, så længe Fælles Mål er udformet som nu.

På HF & VUC Roskilde tilbyder vi en særligt tilrettelagt HF-uddannelse for elever med ordblindhed. Uddannelsen varer tre år, fordi eleverne samtidig støttes med et vekslende antal supplerende ordblindetimer ud over den almindelige HF-undervisning. Når vi møder eleverne til ordblindeengelsk, hører vi desværre stadigvæk også de helt unge elever fortælle, at de er blevet taget ud af engelskundervisningen i grundskolen. Det engelsk, som nogle af dem kan, fortæller de, at de har lært sig selv ved at se YouTube, film, serier og spille spil på computer. For andre er engelsk forbundet med så store nederlag og en følelse af at være så langt bagud, at de slet ikke kan lære

sproget. Dette stemmer helt overens med, hvad vi hører fra mange af de engelsklærere, som vi møder på vores bogstav-lyd-kurser. De fortæller, at de ikke føler sig godt nok klædt på til at inkludere den håndfuld elever med skriftsproglige vanskeligheder, som de har i deres engelsktimer. Efter kurserne er det mere reglen end undtagelsen, at engelsklærerne spontant udbryster: »Hvorfor er der ikke nogen, der har fortalt os det her før?«

Engelsk kan forklares

Det engelske skriftsprog består af 26 bogstaver og ca. 44 sproglyde med mere end 200 stavemåder. 50 % af ordene har en forudsigelig bogstav-lyd-forbindelse. 36 % er forudsigelige bortset fra én lyd (fx et stumt bogstav). 10 % kan forklares ud fra ordets oprindelse eller morfologi. Derfor staves *mindre end* 4 % af engelske ord helt uregelmæssigt og uforudsigeligt. Med andre ord er der retningslinjer for ca. 96 % af alle engelske ord (Hanna et al. i Moats, 2005).

Elever, der lærer engelsk som andetsprog, har samme behov for at vide, hvordan man adskiller sproglyde og anvender bogstav-lyd-metoden, som indfødte engelsktalende har (Gersten & Geva i Moats, 2007). Hvis elever, der lærer engelsk som andetsprog, lærer den alfabetiske sprogkode, vil de udvide deres ordforråd, både via læsning og undervisning i mundtligt engelsk (Moats, 2007). I samme artikel citerer Moats Graves et al., som pointerer, at der ikke er grundlag for at udsætte undervisningen i sprogets bogstavnavne, sproglyde samt koblingen mellem bogstav og lyd til den senere sprogindlæring, selvom eleverne kun har et begrænset kendskab til engelsk.

Alle elever kan dertil drage nytte af direkte undervisning i stavelsestyperne. Denne artikels hovedærinde er derfor at introducere de seks stavelsestyper, som i sagens natur hænger nøje sammen med koblingen mellem de engelske sproglyde og bogstaver. Det er vores håb at viderefordre et indblik i denne specifikke del af det engelske skriftsprog, så endnu flere får anledning til at tænke: »Hvorfor er der ikke nogen, der har fortalt mig det her før?« Lad os sammen forsøge at gøre engelsk mere tilgængeligt for alle. GOD læselyst!

>> Efter kurserne er det mere reglen end undtagelsen, at engelsklærerne spontant udbryder: »Hvorfor er der ikke nogen, der har fortalt os det her før?«

Vokaler		
	Korte	Lange
a	 /a/	abc /ā/
e	 /e/	e-mail /ē/
i	 /i/	iPhone /ī/
o	 /o/	OK! /ō/
u	 /u/	USA /ū/
		blue /u:/
y	 /i/	my /ī/
		hap-py /ē/

Figur 1. Korte og lange vokaler med nøgleord og udtale.

Kort om stavelser, stavelstyper og vokaler

Helt grundlæggende har stavelser på engelsk enten en vokallyd eller en vokalgidning (diftong). Vokallyden i stavelsen kan repræsenteres af et eller flere bogstaver. Stavelstyper er organiseret rundt om vokallyden, der betragtes som stavelsens kerne. Stavelstyper er særligt for engelsk, idet de bestemmer vokalens udtale, og i den forbindelse lærer eleverne om korte og lange vokaler.

For at gøre de ukonkrete bogstavlyde lettere at huske anvender mange bogstav-lyd-undervisningsmaterialer nøgleord, ofte i form af billeder, se fig. 1.

De korte vokaler udtales som den første lyd i deres nøgleord. I fig. 1 noteres den korte vokallyd i grov lydskrift imellem to skræstreger, fx a /a/ som i 'apple'. De lange vokaler udtales som deres navn i alfabetet, og noteres med en streg over vokalen for at markere, at vokalen er lang, fx a /ā/, som i 'USA'. Den lange vokal kan enten udtales som en enkel, ren vokallyd (monoftong), fx e /ē/, eller som en vokalgidning, fx i /ī/. Det engelske skriftsprog er indrettet anderledes

end det danske, og man bruger ikke begrebet standardudtaler for vokalerne. Hvis man gjorde, ville de repræsentere udtalen af de korte vokaler.

Stavelstypen afgør, om vokalens lyd udtales kort eller lang. Flerstavelsesord kan bestå af forskellige stavelstyper i samme ord. De korte vokaler introduceres altid først, fordi de optræder i den hyppigste stavelstetype i det engelske skriftsprog.

Det er vores klare erfaring, at når eleverne har lært om stavelstyper, kan de gå mere systematisk til det engelske skriftsprog. Så har de redskaber til at udtale vokalen ud fra det mest sandsynlige i forhold til stavelstypen. Det giver en sikkerhed, som bl.a. overføres til at turde tale mere engelsk i klassen.

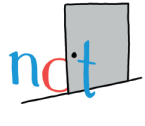

I de følgende afsnit gennemgår vi de enkelte stavelstyper med udgangspunkt i engelskmaterialet *Words* (Gørtz, Nyrop & Jacobsen, 2019), hvorfra vi anvender nøgleord og illustrationer.

De seks stavelstyper

Arbejdet med stavelstyper hænger nøje sammen med bogstav- og lydarbejdet. Formålet er at kunne gennemskue vokalens/vokalernes udtale i de enkelte stavelser. Langt de fleste bogstav-lyd-programmer præsenterer stavelstyperne i den samme rækkefølge. Først præsenteres de grundlæggende stavelstyper: lukket, åben og magisk e. Derefter følger de mere avancerede stavelstyper, hvor der ikke er lige så stor enighed om rækkefølgen: dobbeltvokal, konsonant + le og vokal + r. De enkelte stavelstyper er også knyttet til en illustration, der skal gøre dem lettere at huske og forstå.

Lukket stavelse

En lukket stavelse består af én enkelt vokal efterfulgt af en eller flere konsonanter, fx som i ordet *mat*. Den/ de efterfølgende konsonanter lukker stavelsen og gør vokalens lyd kort. Denne stavelstetype er den hyppigste, da den indgår i ca. 50 % af stavelserne i hverdagstekster. Netop derfor begynder arbejdet med at koble sproglyde til bogstaver altid med de korte vokaler på engelsk. Når eleverne arbejder med denne stavelstetype, introduceres de samtidig for de korte vo-

Illustration	Korte vokaler	Nøgleord	Eksempelord	Grov lydskrift
	a /a/ som		mat, back pack	/mat/, /bak pak/
	e /e/ som	 (enter)	nest, ex it	/nest/, /eks it/
	i /i/ som	 (in)	sit, lip stick	/sit/, /lip stik/
	o /o/ som		hop, hot spot	/hop/, /hot spot/
	u /u/ som		duck, dust pan	/duk/, /dust pan/

Figur 2. Lukket stavelse med eksempler.

kaler, de enkelte konsonanter samt digrafer, som er to konsonanter, der repræsenterer én lyd, fx th, på enkeltlydsniveau.

Eksempelordene i fig. 2 består af en eller flere lukkede stavelser, og alle de korte vokallyde er markeret i rødt.

En vigtig undtagelse til den lukkede stavelse er lydgrupperne -ild, -ind, -old og -ost. Ordet 'mild' har én vokal efterfulgt af konsonanter og er derfor en lukket stavelse. Ifølge reglen for lukket stavelse skal vokalen 'i' udtales som i nøgleordet 'in'. Men da 'i' her er en del af lydgruppen -ild, udtales vokalen, mod forventning, lang /mild/. Disse lydgrupper introduceres typisk efter de lange vokaler og sammen med åben stavelse.

Åben stavelse

Ligesom i lukket stavelse har åben stavelse kun én vokal. Stavelsen adskiller sig ved, at vokalen står til sidst og dermed er åben, som fx i *me*. Vokalen får sin lange udtale, hvilket svarer til vokalens navn i alfabetet. Derfor er det nærliggende at introducere den åbne stavelse sammen med det engelske alfabet. Ud over småord som fx *me*, *she*, *he*, *no* indgår åben stavelse primært som en del af flerstavelsesord.

Det er vores erfaring, at det først er under introduktionen af åben stavelse og lange vokaler, at eleverne rigtigt forstår konceptet stavelsestyper. For mange er det en ahaoplevelse, at ords udtale er afhængig af deres stavelsestype. Fx bliver *men* udtalt med kort vokallyd, fordi stavelsen er lukket, hvorimod *me* bliver udtalt med lang vokallyd, fordi stavelsen er

>> Denne artikels hovedærinde er derfor at introducere de seks stavelsestyper, som i sagens natur hænger nøje sammen med koblingen mellem de engelske sproglyde og bogstaver.

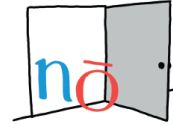
åben. Eleverne får øjnene op for, hvordan stavelsestyper kan bruges, når de skal læse og stave rigtige engelske ord. Deres nye viden kan bruges til noget. Derfor er det et pædagogisk fif at omtale åben stavelse allerede under arbejdet med lukket stavelse.

Eksempelordene i fig. 3 indeholder åben stavelse. Alle de lange vokallyde er markeret i rødt. Bemærk, at nøgleord for de lange vokaler ikke er illustrationer, men velkendte begreber, hvor vokalens navn i alfabetet naturligt indgår.

Et eksempel på et flerstavelsesord, som indeholder åben stavelse, er ordet *open*. Ordet deles efter 'o', og første stavelse er dermed åben. Vokalen 'o' får sin lange udtale, som i 'OK!'. Den anden stavelse har én vokal efterfulgt af en konsonant og er dermed lukket. Vokalen 'e' får sin korte udtale som i *enter*. Ordet noteres 'o|pen' /ō pen/.

Magisk e stavelse

Stavelsestypen magisk e, også kaldet vokal-konsonant-e, har følgende mønster: én vokal, én konsonant og et 'e'. Det sidste 'e' er stumt, og stavelsens eneste vokallyd er lang. Dvs. at i fx *code* /kōd/ er 'e' stumt og

Illustration	Lange vokaler	Nøgleord	Eksempelord	Grov lydskrift
	a /ā/ som	abc	al gent, al pron	/ā djent/, /ā pron/
	e /ē/ som	e-mail	she, we	/sjē/, /wē/
	i /ī/ som	iPhone	hi, I	/hī/, /ī/
	o /ō/ som	OK!	no, o pen	/nō/, /ō pen/
	u /ū/ som	USA blue	u nit, men u flu, du let	/ū nit/, /men ū / /flu:/, /du: et/

Figur 3. Åben stavelse med eksempler.

Illustration	Lange vokaler	Eksempelord	Grov lydskrift
	a /ā/	cap ^é , lan ^é	/kāp/, /lān/
	e /ē/	Pe ^{té} , the ^{mé}	/pēt/, /θēm/
	i /ī/	lin ^é , mil ^é	/līn/, /mīl/
	o /ō/	pop ^é , glob ^é	/pōp/, /glōb/
	u /ū/ /u:/	cub ^é , mut ^é brut ^é , rud ^é	/kūp/, /mūt/ /bru:t/, /ru:d/

Figur 4. Magisk e stavelse med eksempler.

vokalen 'o' får sin lange lyd. Nu kan eleverne se forskellen på stavelsestyperne i fx 'code' /kōd/ og 'cod' /kod/ samt 'cute' /kūt/ og 'cut' /kut/.

Eksempelordene i fig. 4 består af magisk e stavelsen. For at tydeliggøre mønsteret er vokalerne røde, og det stumme 'e' overstreget.

Når eleverne kender mønsteret for magisk e stavelsen, skal de gøres opmærksom på, at lydgruppen *-ive* har to mulige udtaler. Den første følger reglerne for magisk e og udtales /iv/ som fx i ordene 'five' /fiv/ og 'live' /liv/ (adj. og adv.). Den anden udtales med kort 'i', som fx i ordene 'give' /giv/ og 'live' /liv/ (vb.).

Nu er eleverne igennem det grundlæggende arbejde, og når de kan genkende mønstrene, kan de udtale og stave ord, hvor disse stavelsestyper indgår.

I de næste afsnit præsenterer vi de mere avancerede stavelsestyper for at give et overordnet indblik. Disse stavelsestyper er dog så komplekse, at en grundig gennemgang af dem ligger uden for denne artikels rammer.

Konsonant +le stavelse

Stavelsen konsonant +le angiver stavelsens mønster, som består af en konsonant efterfulgt af -le, som fx *table*. Konsonanten +le udtales som én stavelse, hvorved konsonanten 'l' bliver stavelsesbærende, fordi vokalen 'e' er stum. Med denne stavelsestype opstår den lille, hyppige vokallyd /ə/, kaldet schwa. Det er den vokallyd, der udtales til sidst i de danske ord kvinde, løbe, spise, røde osv.

Eksempelordene i fig. 5 indeholder enten åben eller lukket stavelse efterfulgt af en konsonant +le stavelse. For lettere at genkende mønsteret er konsonant +le stavelsen gjort fed. Den stavelsesbærende konsonant 'l' er blå, og den stumme vokal 'e' er overstreget.

Illustration	Eksempelord	Grov lydskrift
	mid ^l le	/mid dl/
	ta ^l le	/tā bl/
	rip ^l le	/rip pl/
	cy ^l le	/sī kl/
	gig ^l le	/gig gl/

Figur 5. Konsonant +le stavelse med eksempler.

Udtalen af stavelsen konsonant +le kan i grov lydskrift noteres /l/, helt uden vokallyd, som fx i ordet 'stable' /stā bl/. Andre gange noteres fx 'stable' ved hjælp af den lille, hyppige vokallyd schwa /stā bəl/. Det skal gøres klart for eleverne, at i flerstavelsesord med mønsteret konsonant +le skal de tælle tre bogstaver tilbage og dele ordet dér. På den måde bliver den foranstående stavelsestype synlig, som fx i ordet 'ta-ble' /tā bəl/. Konsonant +le kan optræde midt i og til sidst i flerstavelsesord, fx 'no-ble' og 'no-ble-man'.

Strategien til at dele et sammensat ord som fx 'noble' er således:

- Find konsonant +le:
'noble'
- Tæl tre bogstaver tilbage fra vokalen 'e' og del:
'no^lble'

Første stavelse 'no' er åben, så vokalen får sin lange udtale /nō/. Anden stavelse er konsonant +le, 'ble' /bl/. Ordet noteres 'no^lble' /nō bl/.

Vokal +r stavelse

I vokal +r stavelsen bestemmer 'r' vokalens udtale. I denne stavelsestype har vokalen hverken sin korte eller lange udtale. Forskellen mellem britisk og amerikansk engelsk bliver meget tydelig i denne stavelsestype. På britisk engelsk smelter vokal +r ofte sammen, så r-lyden forsvinder helt. Hvorimod på amerikansk engelsk udtales 'r' generelt meget tydeligt. Derfor vil en ordbog ofte notere udtalen af fx 'car' /ka:(r)/ på britisk og /ka:r/ på amerikansk. Kolon i lydskriften fortæller, at vokalens lyd er forlænget.

Eksempelordene i fig. 6 består af vokal +r stavelser. Mønsteret er gjort tydeligt med fed vokal +r. Vokalen før 'r' er rød, og den bestemmende konsonant 'r' er blå. Bemærk, at alle vokaler påvirkes af 'r', og at vi blot

Figur 6. Vokal +r stavelse med eksempler.

Illustration	Vokal +r stavelser	Eksempelord	Grov lydskrift
	-ar /a:r/	car	/ka:r/
	-or /o:r/	for	/fo:r/
	-er, -ir, -ur /ə:r/	her, sir, fur	/hə:r/, /sə:r/, /fə:r/

Figur 7. Dobbeltvokalstavelse med eksempler.

Illustration	Dobbeltvokalstavelser	Eksempelord	Grov lydskrift
	Lange vokallyde	ai, ay /ā/	plain, say /plān/, /sā/
		ee, ea /ē/	bee, pea /bē/, /pē/
		oa, ow /ō/	road, low /rōd/, /lō/
	Korte vokallyde	ea /e/	head, in stead /hed/, /in sted/
	Vokalglidninger	oy, oi /oi/	toy, oil /toi/, /oil/
		ow, ou /au/	town, out /taun/, /aut/

omtaler nogle af de hyppigste vokal +r stavelser i figuren.

Dobbeltvokalstavelse

Den mest komplekse stavelsestype er dobbeltvokalstavelsen. I denne artikel præsenteres nogle af de hyppigst forekommende eksempler på denne stavelsestype.

Stavelsen kan forklares ved at sige, at to, tre eller flere bogstaver tilsammen udtales som en kort eller lang vokal eller vokalglidning, fx i ordene 'head' /hed/, 'steam' /stēm/ og 'shout' /sjaut/. Der findes også vokalglidninger, der staves med en kombination af en vokal og en konsonant, fx 'now' /nau/ og 'boy' /boi/.

Mange dobbeltvokalstavelser følger et mønster mht. deres placering i ord. Fx forekommer 'ai' kun først eller midt i ord, som i 'aim' og 'stain'. Ligesom 'ay' kun forekommer til slut i ord, som fx 'say' og 'lay'. I forbindelse med dobbeltvokalstavelsen er appen Phonogram Sounds meget anbefalelsesværdig. Den angiver bl.a. bogstavkombinationers udtale samt information om, hvor disse findes i engelske ord.

Eksempelordene i fig. 7 indeholder forskellige dobbeltvokalstavelser, hvor dobbeltvokalen er markeret med rødt.

Når eleverne kender alle seks stavelsestyper, kan de dele ord, genkende stavelsestyperne og derved forudsige den mest sandsynlige udtale af vokalen, selv i ukendte ord. De får en dybere forståelse af det engelske skriftsprog, hvilket samtidigt støtter deres udtale og stavning.

Undervisningen i stavelsestyper

1. Begynd med den lukkede stavelse og de korte vokaler fra første færd.
2. Fortsæt derefter med åben stavelse og de lange vokaler, efterfulgt af magisk e.
3. Overfør begreber og viden fra undervisning i stavelsestyper til den øvrige engelskundervisning.

Hvis du er blevet inspireret til at undervise dine elever i de seks stavelsestyper og bogstav-lyd-metoden, kan du undersøge engelskmaterialet *Words* (Gørtz, Nyrop & Jacobsen, 2019), som gennemgår og indeholder mange opgaver med de 3 første stavelsestyper. Du kan også lære mere om stavelsestyper og bogstav-lyd-forbindelsen på engelsk på hjemmesiden english4all.dk.

REFERENCER

- Børne- og Undervisningsministeriet (2019). *Engelsk Faghæfte 2019*. https://emu.dk/sites/default/files/2020-09/GSK_Fagh%C3%A6fte_Engelsk_2020.pdf
- Cook, V. (2008). *Second Language Teaching and Language Learning*. London: Hodder Education, 4. udg.
- Gørtz, D., Nyrop, L. & Jacobsen, N.Ø. (2019). *Words lærervejledning*. Special-pædagogisk Forlag – en del af Alinea, 2019.
- Holders, B., Petersen, D.K., Borstrøm, I. & Elbro, C. (1996). *Undervisning af voksne ordblinde. En undersøgelse af undervisningseffekt og lærer kvalifikationer i ordblindeundervisningen i AOF*. Forlaget Skolepsykologi.
- Moats, L.C. (2005). How Spelling Supports Reading. *American Educator* 6, s. 14.
- Moats, L. (2007). *Whole-Language High Jinks – How to Tell When "Scientifically-Based Reading Instruction" Isn't*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED498005.pdf>
- Moats, L. (2010). *Speech to Print; Language essentials for teachers*, 2. udgave. Paul H. Brookes Publishing Company.
- Moats, L.C. (2020). *Speech to Print, Language Essentials for Teachers*, 3. udgave. Brookes Publishing Co., Inc.
- Nyrop, L.M. (2013). Hvorfor er der ikke nogen, der har fortalt mig det her før?, *Sproglæreren* 4, 15-17.
- Olsen, M.H. (2018). *Bogstaveligt – en grundbog i fonetik og fonologi for undervisere i læsning og stavning*. Samfundslitteratur.
- Phonogram Sounds App. <https://www.allaboutlearningpress.com/phonogram-sounds-app/>

Redaktion: Louise Rønberg

>> For mange er det en ahaoplevelse, at ords udtale er afhængig af deres stavelsestype.